

İlgili Kanun / Madde
4857 S. İşK/18-21

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2022/7365
Karar No. 2022/8554
Tarihi: 30.06.2022

● İŞ SÖZLEŞMESİNİN GEÇERLİ NEDENLE
SONA ERDİRİLDİĞİNİ KANITLAMAKLA
İŞVERENİN YÜKÜMLÜ OLDUĞU

ÖZETİ: Bilindiği üzere iş sözleşmesinin feshinin geçerli nedene dayalı olarak yapıldığını iddia eden davalı bu yöndeki iddiasını ispat ile mükelleftir. Dosya içeriğine göre davalı Bankanın, iddiasını ispat için tanık deliline dayandığı ancak bildirdiği adreste tebligat yapılamadığından davalı tanıkları dinlenilemedikleri görülmektedir. Davalı tarafça bu husustaki eksiklik giderilip yeni adres bildirilmesi yerine, vekilinin duruşmadaki beyanı ve talebi üzerine dosyayı davalı tanıkları dinlenilmeden bilirkişiye gönderildiği anlaşılmaktadır. Davalı tarafça dosyaya ibraz olunan Soruşturma Raporunda ve dosya münderecatında iddia olunduğu gibi davacının yönetimi altında bulunup davacı yönlendirmesi ile rapor aldığı savunulan personel ve/veya personellerin ifadelerine ilişkin herhangi bir tutanak veya başkaca sair bilgi veya belge de bulunmamaktadır. Dosya kapsamında dinlenen davacı tanıkları da konuya ilişkin görgüye dayalı bilgilerinin olmadıklarını ifade etmişler ve sadece duyum olarak edindikleri bilgileri aktarmışlardır. Davacı tanıkların beyanlarının bu hali ile davalı iddiasını doğruladığı söylenemez. Bu durumda Mahkemece tanık beyanlarının davalının feshe ilişkin iddiasını teyit ettiği yönündeki gerekçesi dosya kapsamına, tanık anlatımlarına ve mevcut delil durumuna uygun düşmemektedir.

DAVA: Taraflar arasındaki işe iade davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın reddine karar verilmiştir.

Kararın davacı vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince başvurunun esastan reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararının davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Dairemizin 22.10.2018 tarihli ve 2018/6906 Esas, 2018/18904 Karar sayılı kararı ile davacı vekilinin temyiz dilekçesinin süreden reddine karar verilmiştir.

Davacı vekili tarafından bireysel başvuru talebinde bulunulmuş ve Anayasa Mahkemesinin 2018/37860 Başvuru numaralı ve 19.01.2022 tarihli kararı ile Daire kararının, adil yargılanma hakkı kapsamında yer alan makul sürede yargılanma hakkının ile mahkemeye erişim hakkının ihlali mahiyetinde olduğuna karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı doğrultusunda Dairemizin 22.10.2018 tarihli ve 2018/6906 Esas, 2018/18904 Karar sayılı kararının ortadan kaldırılmasına karar verilmesi gerekmektedir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra, dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde;

1.Davacının davalı Bankada 01.12.2010-11.02.2014 tarihleri arasında kesintisiz çalıştığını, en son Direkt Satış Uşak Biriminde direk satış lideri olarak görev yaptığını,

2. Davacının iş sözleşmesinin geçerli bir neden olmaksızın feshedildiğini; feshin 29.01.2014 tarihli 153. Disiplin Kurulu Toplantısında alınan karar gereği İ.K md.18'e dayandırıldığını, davacının iş sözleşmesinin fesih bildiriminde yer alan sebeplerin gerçeği yansıtmadığını ileri sürerek feshin geçersizliğinin tespiti ile davacının işe iadesine, dava süresine ilişkin 4 aylık ücret ve diğer haklarla, işe başlatılmaması durumunda 8 aylık ücret tutarında tazminatın tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde;

1.Davacının 01.12.2010 tarihinde müvekkili Bankada çalışmaya başladığını, iş sözleşmesinin 29.01.2014 tarihinde yapılan 153. Disiplin Kurulu Toplantısında alınan karar gereği 11.02.2014 tarihinde feshedildiğini,

2. Davacının dava dilekçesinde iddia ettiği hususların gerçeği yansıtmadığını, davanın bir aylık hak düşümü süresi geçtikten sonra açıldığını, iş sözleşmesinin Banka prosedürlerine aykırı işlem ve eylemleri sebebi ile disiplin kurulunda alınan karar neticesinde geçerli nedenle hukuka uygun olarak feshedildiğini, zira davacının banka uygulama talimatlarına ve bankacılık kurallarına aykırı olarak gerçekleştirildiği

iddia edilen eylemlerin incelenmesi neticesinde düzenlenen müfettiş raporuna göre, ASK Ege Bölge Müdürlüğü'nde görevli 13 farklı takımdan toplam 68 personelin yıl içerisinde raporlu oldukları tarihlerde kredi kartı başvurusu aldıklarının tespit edildiğini, satış temsilcilerinin almış oldukları prim tutarlarının personelin yapmış olduğu toplam satış adedi üzerinden belirlenmesi sebebiyle söz konusu raporlu tarihlerde çalışmalarının satış temsilcilerinin aldıkları primi etkilemediğini, öte yandan personelin performans ölçümünde kullanılan hedef gerçekleştirmelerine olumlu etkisinin bulunduğunun tespit edildiğini,

3. Müvekkili bankanın yetkili organları aracılığı gerçekleştirdiği soruşturma neticesinde davacının personeline rapor almaları ve raporluyken çalışmaları yönünde baskı veya yönlendirmede bulunmuş olduğunun tespit edildiğini, davacının yazılı savunması ile her ne kadar müfettiş raporunda tespit edilen hususları kabul etmediğini beyan etmiş olsa da, ilgili takımda personelin raporu iken çalışma durumunun yoğunluk arz etmesi ve takımda görev yapan üç personelin vermiş olduğu ifadeler doğrultusunda ilgilinin personeline raporluyken çalışmaları yönünde baskı ve teşvikini açıkça doğruladığını, önemli bir performans kriteri olan hedef gerçekleştirmelerine daha kolay ulaşabilmeleri, takım liderlerinin ise alacakları prim tutarını artırabilmeleri nedeniyle devamsızlık süreçlerinin suistimal edildiğini ve bu durumun iş sözleşmesinin devamını imkansız hale getirdiğini beyanla davanın reddine karar verilmesi gerektiğini savunmuştur.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararıyla;

"...

...Davacının davalı banka nezdinde 01/12/2010 tarihinde çalışmaya başladığı ve en son ünvanının direkt satış Ege 1 Uşak birimi satış lideri olduğu, davacının iş akdinin davalı işveren tarafından disiplin kurulu kararı ile feshedildiği anlaşılmıştır. Davalı bankanın disiplin kurulu kararında, davacının yönetimi altında çalışan personele ay sonu hedef gerçekleştirme oranlarına olumlu yönde etki sağlayabilmesi için sağlık raporu almaları ve raporluyken çalışmaları konusunda baskı ve yönlendirme yaparak bankanın çalışma usul ve esaslarına aykırı davranarak banka zararına yol açtığı ve taraflar arasındaki güven ilişkisinin bozulduğu anlaşılmıştır. Bilirkişi raporuna göre de; davacının takım lideri olarak çalıştığı birimde kendi takımında bulunan satış temsilcilerinin 9 ay süresince raporluyken çalıştığı, raporluyken toplam 845 başvuru aldığı, bu durumun 3 ay için davacının primini etkilediği ve davacıya fazladan 1305 TL prim ödemesi yapılmasına sebebiyet verdiği, dinlenen tanıklarında davacı tarafından yapılan bu eylemleri teyid ettikleri ve davacının bu yöndeki eyleminin sadakat borcuna aykırılık teşkil edip, güven ilişkisini sarsan davranış niteliğinde olduğu mahkememizce kabul edilmiştir. Her ne kadar davacı tarafça Mustafa Pekdarcanlar, Zahide Kılıç, Burcu Çetin, Bilal Delibay ve Yağmur Büyük kayıkçı 'nında aynı eylemi yaptığı halde işten çıkarılmadığı iddia edilmiş ise de; bu banka çalışanlarının eylemleri nedeniyle

kendilerine çıkar sağlamadıkları ve bu nedenle bu çalışanlara disiplin cezası verilmesi ile yetinildiği ve bu kapsamda da davalı işverenlik tarafından eşitlik ilkesinin ihlal edilmediği mahkememizce sabit görülmüştür, zira disiplin soruşturması sonucunda davacı tarafından gerçekleştirilen eylemlerde davacının kendisine maddi çıkar sağladığı belirlenmiş, ancak davacı tarafından örnek gösterilen ve kendisine disiplin cezası verilmekle yetinilen diğer çalışanların ise eylemleri sonucunda kendilerine maddi çıkar sağlamadıkları, dolayısıyla disiplin cezası verilmesi ile yetinilen bu personel ile davacının durumunun aynı olmadığı, bu durumda da eşitlik ilkesinin ihlalden bahsedilemeyeceği sabittir. Tüm bu deliller doğrultusunda davalı banka ile davacı arasındaki güven ilişkisinin zedelendiği ve güven ilişkisine dayalı iş akdinin devamının davalı iş veren yönünden çekilmez hal aldığı ve bu kapsamda davalı işveren tarafından yapılan feshin geçerli olduğu..." gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararıyla;

"... Mahkeme gerekçeli kararında belirtildiği gibi davacının feshe konu yapılan eylemleri taraflar arasındaki güven ilişkisini zedeler niteliktedir. Bu nedenle feshin geçerli nedenle yapıldığına ilişkin kabul doğrudur. Ayrıca davacının eylemi ile disiplin cezası verilmekle yetinilen diğer personelin eylemi aynı nitelikte olmadığından eşit işlem borcuna aykırılıktan da söz edilmesi de mümkün değildir..." şeklindeki gerekçe ile 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 353 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1) inci alt bendi uyarınca davacı vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Yargıtay Kararı

Dairemizin 22.10.2018 tarihli ve 2018/6906 Esas, 2018/18904 Karar sayılı kararı ile İlk Derece Mahkemesi karar tarihinin 20.09.2017 olduğu, karar tarihinde yürürlükte olan 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 8 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca temyiz süresinin gerekçeli kararın taraflara tebliğinden itibaren sekiz gün olduğu, gerekçeli kararın davacı vekiline 22.05.2018 tarihinde tebliğ edildiği, ancak davacı vekilince sekiz günlük temyiz süresi geçtikten sonra 04.06.2018 tarihinde karara karşı temyiz yoluna başvurulduğu, buna göre temyiz süresinde yapılmadığı gerekçesiyle davacının temyiz dilekçesinin süre yönünden reddine karar verilmiştir.

C. Bireysel Başvuru

Kesinleşen karara karşı davacı taraf Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur.

D. Anayasa Mahkemesi Kararı

1. Anayasa Mahkemesinin 2018/37860 Başvuru numaralı ve 19.01.2022 tarihli kararı ile mahkeme kararlarının hüküm kısmında kanun yolu ve süresinin belirtilmesi zorunluluğunun, tarafların karara karşı öngörülen kanun yolunu etkili ve işlevsel bir şekilde kullanmaları açısından önem arz ettiği, Bölge Adliye Mahkemesi kararının başvurucaya tebliğ edildiği, karar tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan kanuni düzenleme gereği temyiz yoluna başvurma süresi kararın tebliğinden itibaren sekiz gün olmasına rağmen, Bölge Adliye Mahkemesi gerekçeli kararında temyiz yoluna başvuru süresinin kararın tebliğinden itibaren iki hafta olarak gösterildiği, başvurucaunun, istinaf kararlarında kendisine tanınan ve kararın tebliğinden itibaren başladığı belirtilen iki haftalık süreye güvenerek hareket ettiği, kanun yoluna başvuru süresinin Bölge Adliye Mahkemesi tarafından hatalı gösterilmesinin sonuçlarına katlanmak zorunda bırakılan başvurucaunun üzerinde, Daire yorumunun ağır bir yüke sebep olduğu, başvurucaunun katlanmak zorunda kaldığı külfetin hedeflenen meşru amaçla orantısız olduğu, dolayısıyla müdahalenin ölçülü olmadığı sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir.

2. Anayasa Mahkemesince, 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın (Anayasa) 36 ncı maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim ve makul sürede yargılanma haklarının ihlal edildiğine karar verilerek ihlalin Mahkeme kararından kaynaklandığı belirlenmiş ve bu yöndeki iddianın kabul edilebilir olduğuna, kararın bir örneğinin ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak amacıyla Mahkemesine gönderilmesine karar verilmiştir.

E. Gerekçe

1. Uyuşmazlık

Taraflar arasındaki uyuşmazlık, iş sözleşmesinin feshinin davalı işveren açısından geçerli bir sebebe dayanıp dayanmadığı, davalı bankanın iş sözleşmesinin feshine gerekçe olarak ileri sürdüğü olguların yöntemince ispat edilip edilemediği konularındadır.

2. İlgili Hukuk

1.4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun "D. İspat kuralları" "I. İspat yükü" kenar başlıklı 6 ncı maddesi şöyledir: "Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür."

2. 4857 sayılı İş Kanunu'nun (4857 sayılı Kanun) "Feshin geçerli sebebe dayandırılması" kenar başlıklı 18 ncı maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

" Otuz veya daha fazla işçi çalıştıran işyerlerinde en az altı aylık kıdemi olan işçinin belirsiz süreli iş sözleşmesini fesheden işveren, işçinin yeterliliğinden veya davranışlarından ya da işletmenin, işyerinin veya işin gereklerinden

kaynaklanan geçerli bir sebebe dayanmak zorundadır. (Ek cümle: 10/9/2014-6552/2 md.) Yer altı işlerinde çalışan işçilerde kıdem şartı aranmaz."

3. 4857 sayılı Kanun'un "Fesih bildirimine itiraz ve usulü" kenar başlıklı 20 nci maddesi şöyledir:

" (Değişik birinci fıkra: 12/10/2017-7036/11 md.) İş sözleşmesi feshedilen işçi, fesih bildiriminde sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli bir sebep olmadığı iddiası ile fesih bildirimının tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde işe iade talebiyle, İş Mahkemeleri Kanunu hükümleri uyarınca arabulucuya başvurmak zorundadır. Arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılamaması hâlinde, son tutanağın düzenlendiği tarihten itibaren, iki hafta içinde iş mahkemesinde dava açılabilir. Taraflar anlaşırlarsa uyuşmazlık aynı sürede iş mahkemesi yerine özel hakeme de götürülebilir. Arabulucuya başvurmaksızın doğrudan dava açılması sebebiyle davanın usulden reddi hâlinde ret kararı taraflara resen tebliğ edilir. Kesinleşen ret kararının da resen tebliğinden itibaren iki hafta içinde arabulucuya başvurulabilir.

Feshin geçerli bir sebebe dayandığını ispat yükümlülüğü işverene aittir. İşçi, feshin başka bir sebebe dayandığını iddia ettiği takdirde, bu iddiasını ispatla yükümlüdür.

(Değişik üçüncü fıkra: 12/10/2017-7036/11 md.) Dava ivedilikle sonuçlandırılır.

Mahkemece verilen karar hakkında istinaf yoluna başvurulması hâlinde, bölge adliye mahkemesi ivedilikle ve kesin olarak karar verir."

4. 4857 sayılı Kanun'un "Geçersiz sebeple yapılan feshin sonuçları" kenar başlıklı 21 inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

" İşverence geçerli sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli olmadığı mahkemece veya özel hakem tarafından tespit edilerek feshin geçersizliğine karar verildiğinde, işveren, işçiyi bir ay içinde işe başlatmak zorundadır. İşçiyi başvurusu üzerine işveren bir ay içinde işe başlatmaz ise, işçiye en az dört aylık ve en çok sekiz aylık ücreti tutarında tazminat ödemekle yükümlü olur.

Mahkeme veya özel hakem feshin geçersizliğine karar verdiğinde, işçinin işe başlatılmaması halinde ödenecek tazminat miktarını da belirler.

Kararın kesinleşmesine kadar çalıştırılmadığı süre için işçiye en çok dört aya kadar doğmuş bulunan ücret ve diğer hakları ödenir."

3. Değerlendirme

1.Somut uyuşmazlıkta; davalı iş sözleşmesinin geçerli bir sebep olmadan feshedildiğini ileri sürerek, yapılan fesih işleminin geçersizliğinin tespiti ile işe iadesine karar verilmesini talep etmiş, davalı işveren, davacının usulsüz işlemlerinin tespit edilmesi nedeniyle feshin geçerli nedene dayandığını; takım lideri olarak çalışan davacının işyeri kurallarına aykırı olarak yönetimi altında bulunan personele istirahat raporu aldırıp, raporlu oldukları sürede çalışmalarını konusunda baskı ve yönlendirme yaptığını ve bu surette gerçekleştirilen hedef üzerinden prim alarak

haksız kazanç sağladığını savunmuştur. Mahkemece yapılan değerlendirmede davalı savunmalarına itibar edilerek davanın reddine karar verilmiş ise de varılan sonuç dosya kapsamına uygun düşmemektedir.

2. Bilindiği üzere iş sözleşmesinin feshinin geçerli nedene dayalı olarak yapıldığını iddia eden davalı bu yöndeki iddiasını ispat ile mükelleftir. Dosya içeriğine göre davalı Bankanın, iddiasını ispat için tanık deliline dayandığı ancak bildirdiği adreste tebligat yapılamadığından davalı tanıkları dinlenilemedikleri görülmektedir. Davalı tarafça bu husustaki eksiklik giderilip yeni adres bildirilmesi yerine, vekilinin duruşmadaki beyanı ve talebi üzerine dosyayı davalı tanıkları dinlenilmeden bilirkişiye gönderildiği anlaşılmaktadır. Davalı tarafça dosyaya ibraz olunan Soruşturma Raporunda ve dosya münderecatında iddia olduğu gibi davacının yönetimi altında bulunup davacı yönlendirmesi ile rapor aldığı savunulan personel ve/veya personellerin ifadelerine ilişkin herhangi bir tutanak veya başkaca sair bilgi veya belge de bulunmamaktadır. Dosya kapsamında dinlenen davacı tanıkları da konuya ilişkin görgüye dayalı bilgilerinin olmadıklarını ifade etmişler ve sadece duyum olarak edindikleri bilgileri aktarmışlardır. Davacı tanıkların beyanlarının bu hali ile davalı iddiasını doğruladığı söylenemez. Bu durumda Mahkemece tanık beyanlarının davalının feshe ilişkin iddiasını teyit ettiği yönündeki gerekçesi dosya kapsamına, tanık anlatımlarına ve mevcut delil durumuna uygun düşmemektedir.

9. Bu durumda davalı tarafından yöntemince ispat edilmeyen savunmasına itibar edilerek dosya kapsamına uygun olmayan yazılı gerekçeyle davanın reddine dair hüküm tesis edilmesi hatalı olup 4857 sayılı Kanun'un 20 nci maddesinin 3. fıkrası uyarınca, hükmün bozulmak suretiyle ortadan kaldırılması ve aşağıdaki gibi karar verilmesi gerekmiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

1-İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 24. Hukuk Dairesinin 26.04.2018 tarihli ve 2017/4868 Esas, 2018/1081 Karar sayılı kararının bozularak ORTADAN KALDIRILMASINA,

2-)İşverence yapılan FESHİN GEÇERSİZLİĞİNE ve davacının İŞE İADESİNE,

3-)Davacının yasal sürede işe başvurmasına rağmen, işverenin süresi içinde işe başlatmaması halinde ödenmesi gereken tazminat miktarının işçinin 4 (dört) aylık ücreti olarak belirlenmesine,

4-Davacının işe iade için işverene süresi içinde başvurması halinde hak kazanılacak olan ve kararın kesinleşmesine kadar doğmuş bulunan en çok 4 (dört) aylık ücret ve diğer haklarının davacıya ödenmesi gerektiğinin belirlenmesine,

5-Karar tarihi itibarıyla alınması gerekli olan 80.70 TL karar ve ilam harcından, peşin alınan 25,20 TL harcın mahsubu ile bakiye 55,50 TL karar ve ilam harcının davalıdan tahsili ile hazineye irad kaydına,

6-Davacı vekille temsil edildiğinden, karar tarihinde yürürlükte bulunan tarife uyarınca 5.100,00 TL vekalet ücretinin davalıdan alınıp davacıya verilmesine,

7-Davacı tarafça sarf edilen, 541,40 TL yargılama giderinin davalıdan alınıp davacıya verilmesine, davalının yaptığı yargılama giderinin üzerinde bırakılmasına,

8-Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine gönderilmesine, karardan bir örneğin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

9-Taraflarca yatırılan gider avanslarından varsa kullanılmayan bakiyelerinin ilgili tarafa iadesine,

10-Peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine,

30.06.2022 gününde oybirliği ile kesin olarak karar verildi.